

# Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/okupacja-sowiecka/62634,Urodzilam-sie-w-Jezupolu-kolo-Stanislawowa-Sowieckie-deportacje-Kresow-oczami-Dz.html>



Grupa polskich dzieci uratowanych z piekła sowieckiej Rosji przez Armię Andersa, już ubranych i z ostrzyżonymi głowami. Fot. ze zbiorów Instytutu Józefa Piłsudskiego w Ameryce

## WSPOMNIENIE

### **„Urodziłam się w Jezupolu, koło Stanisławowa...”. Sowieckie deportacje Kresów oczami Dziecka**

## OKRES HISTORYCZNY

(1939-1945) II wojna światowa

Autor: ARKADIUSZ CISEK 09.02.2020

80 lat temu w milionach rodzin mieszkających na polskich Kresach dzieci nie

czekały na ferie. Jeśli dane im było szczęście posiadania daru niewiedzy, czekały na powrót z wojny dziadków, ojców, braci... Wierząc, że żyją i wrócą.

Całe Kresy były spowite lękiem i niepewnością. Te wszystkie polskie krainy, Wileńszczyzna, Nowogródzczyzna, Grodzieńszczyzna, Wołyń, Polesie, Małopolska Wschodnia – ziemie: lwowska, stanisławowska i tarnopolska, wszystkie one, mimo – wydawać by się mogło – szaleństwa w myśleniu, że jest nadzieja, trwały w polskości. A wokół była straszna okupacja realizowana przez sowiecką Rosję. Mordy, więzienia, terror, kłamstwo, niszczenie wszystkiego co polskie. Bieda. I zima. Nie taka, jakie są obecnie. Zima z kilkudziesięcioma stopniami mrozu, zamieciami śnieżnymi, zaspami, zabójczym zimnem.

I na tak umęczone Kresy przyszedł tragiczny 10 lutego 1940 r. Okupant sowiecki, stosując komunistyczną metodę walki z podbitym społeczeństwem, wypędził z rodzinnych domów i wywiózł w bydłowych wagonach na wschód, w dzikie lasy i stepy Syberii oraz Azji Środkowej setki tysięcy obywateli Drugiej Rzeczypospolitej. Przede wszystkim Polaków, rodziny ziemian, osadników wojskowych, leśników, urzędników. Tych, którzy byli dla Rosji groźni, bo nosili w sobie ten tak niebezpieczny dla każdego władców Petersburga i Moskwy imperatyw: życia w wolnym, niepodległym państwie polskim. Według komunistycznej definicji – ludzi niepotrzebnych, mających tylko jedno prawo: być niewolnikami Związku Sowieckiego.

Wśród wypędzonych była też pewna dziesięcioletnia dziewczynka...

## **O Bohaterce - autorce wspomnień**

Maria Teresa Jasionowicz urodziła się 21 kwietnia 1930 r. w Jezupolu, w woj. stanisławowskim Drugiej Rzeczypospolitej, w katolickiej rodzinie osadnika wojskowego – żołnierza walczącego o niepodległość i granice Polski w wojnach 1918 – 1920. Do wybuchu II wojny przez 3 lata uczyła się w szkole podstawowej. Jej ojciec, żołnierz armii polskiej także w wojnie obronnej 1939 r., trafił do obozu jenieckiego.

10 lutego 1940 r. Bohaterka, wraz z matką, 2 siostrami i bratem, została wypędzona przez NKWD z rodzinnego domu i po kilku dniach wywieziona do Kazachstanu. Tam, w straszliwych warunkach, spędziła około 1,5 roku, po czym, po podpisaniu układu „Sikorski – Majski”, przeszła wraz z rodziną dramatyczny szlak w kierunku Morza Kaspijskiego i granicy z Iranem (przez Uzbekistan i Turkmenistan).

Wiosną 1942 r., dzięki staraniom gen. Władysława Andersa, wraz z wieloma innymi dziećmi (także rodzeństwem) wydostała się do Iranu, najprawdopodobniej ratując tym życie. Tam (w Pahlevi, Teheranie i Isfahanie) spędziła 3 lata, ucząc się w polskich szkołach, a nade wszystko dopiero odzyskując zdrowie po katastrofalnej zapaści fizycznej i psychicznej będącej efektem niewoli w Związku Sowieckim. W Isfahanie do swych dzieci wreszcie dołączyła także matka Bohaterki, która przeszła na „niehumanitarnej ziemi” wyniszczające choroby i nie mniej straszny pobyt w tamtejszych „szpitalach”.

W 1945 r. wyjechała z matką i siostrami do Libanu (brat już wcześniej odłączył się od nich i trafił do polskich sił zbrojnych na Zachodzie).

Po 3 latach rodzina osiedliła się w Anglii, gdzie w 1950 r. Bohaterka zdała matury: angielską i polską.

W tym samym 1950 r. wstąpiła do Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu. W Zgromadzeniu siostra Maria Teresa przeszła całą drogę, aż po objęcie w 1992 r. stanowiska Przełożonej Generalnej. Równocześnie podejmowała bardzo wszechstronne studia (m.in. teologia, prawo kanoniczne). Posługiwała wiele lat we Włoszech i we Francji, ale pracowała i wizytowała również w szeregu innych państw (Australia, Filipiny, na terenie Ameryki Południowej).

W 1958 r. siostra Maria Teresa, po 19 latach rozłąki, w Londynie, spotkała się wreszcie z ojcem, zaś w 1971 r. przyjechała po raz pierwszy, od wypędzenia przez Rosjan z Polski w 1940 r., na ziemie polskie.

Wielokrotnie spotykała się z Ojcem Świętym, Janem Pawłem II. Prowadziła także starania o przekazywanie i zachowanie w pamięci potomnych prawdy o losach Polaków doświadczonych barbarzyństwem sowieckiego komunizmu.

Siostra Maria Teresa była głęboko zaangażowana w proces beatyfikacji 11 nazaretanek - Męczenniczek z Nowogródka, który został zwieńczony wyniesieniem ich na ołtarze przez papieża - Polaka, Jana Pawła II w 2000 r.

Od 2001 r. siostra Maria Teresa służy Bogu i ludziom w Paryżu, w tamtejszym domu Zgromadzenia Nazaretanek przy *rue Vaugirard*. Została odznaczona medalem *Pro Patria*, który przyjęła jako uhonorowanie pracy Zgromadzenia.

Siostra Maria Teresa Jasionowicz, poza innymi formami dokumentowania swych wspomnień (np. udzielonymi wywiadami), opisała swe losy w pracy „Pamiętam... i nie pamiętam” (wydanie trzecie uzupełnione i poprawione, Warszawa - Paryż, 2016).



**Dzieci polskie deportowane przez  
sowiecką Rosję na nieludzką  
ziemię; 1941. Fot. AIPN**

Jeśli zainteresowała Cię opowieść o dziecięcych wrażeniach s. Marii Teresy, i chciałabyś, lub chciałbyś, poznać Jej dramatyczną historię wypędzenia z rodzinnego domu i przeżyć na nieludzkiej ziemi, zapraszamy na kolejne części wspomnień:

- Wypędzenie

- Pożegnanie z Dziadziem

- Załadunek

- Transport

- Niewolnictwo

- Głód i wszy

- Ku wybawieniu...

Wszystkie części wspomnień s. Marii Teresy Jasionowicz można także obejrzeć na podstronie IPN Notacje.



---

**Ku nadziei... Dzieci polskie,  
wyniszczone pobytom na zesłaniu  
w sowieckiej Rosji, ale już w  
ośrodku Armii gen. Władysława  
Andersa; 1941. Fot AIPN**



**W drodze ku życiu: dzieci polskie  
podczas exodusu z sowieckiej  
Rosji do Iranu; 1942. Fot. AIPN**

Przyczynkiem do poznania historii dokonanej przez Rosję sowiecką zbrodni pozbawienia obywateli Drugiej Rzeczypospolitej domów i wywiezienia ich do niewolniczej pracy na Syberię i do Azji Środkowej, jest artykuł na naszym portalu, dostępny po kliknięciu w poniższy link:

Wagony szły na Wschód. Rzecz o sowieckich deportacjach z lat 1940 - 1941

Warto również zapoznać się z innym artykułem na portalu *przystanekhistoria.pl* – przedstawiającym w szerszym kontekście skutki napaści Rosji sowieckiej na Polskę we wrześniu 1939 r.:

Pod czerwonym butem

Przygotowanie techniczne części wspomnień s. Marii Teresy Jasionowicz: Wydział Notacji i Opracowań Multimedialnych Biura Edukacji Narodowej IPN.

[Zdjęcie towarzyszące linkowi otwierającemu niniejszy tekst pochodzi z wystawy „Polacy na Syberii”, przygotowanej przez Oddział IPN w Krakowie, Komisję Historyczną Związku Sybiraków Oddział w Krakowie i Towarzystwo Przyjaciół Sztuk Pięknych w Krakowie]

**COFNIJ SIĘ**